

L'ART DEL PAGÈS

Secció doctrinal, agronómica y bibliográfica.

Bibliografia

Construccions é Industrias rurals.

Habém rebut lo segon volúm de la obra que ab aquest títol acaba de publicar 'l conegut Enginyer Industrial D. Joseph Bayer y Bosch y segons adverteix son autor, ab aquest volúm queda completament terminada.

Ab tant important treball á la vista podem assegurar una vegada mes, que desde ara endebant per res tindrán los nostres propietaris rurals, ni las personas técnicas que 's dedican á aquestamena de construccions, necessitat de acudir á las obras estrangeras. La publicada per lo Sr. Bayer á mes de respondre del tot á las necessitats del nostre sol y clima com ho demostran los datos en ella continguts, referents á casi totas las localitats de la Península, es en moltas cosas mes complerta que las estrangeras, puix que en lo referent á industrias agrícolas per exemple, s'hi poden veurer mes detalls que en cap de aquestas, gracias á que l' autor coneix prácticament moltas de ditas industrias.

Debém dir ademés que tot lo treball está escrit ab molta senzillesa per que pugui estar al alcans de las personas menos instruidas, sens que per aixó deixi de tenir gran utilitat per las personas técnicas degut als nous datos aportats en materias que si bé son conegudas en sa part científica, no succeheix aixís sempre en la práctica, segons se pot veure en lo referent á regos, construcció de camins en las heretats, etc., etc.

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º — BARCELONA:

Podém per lo tant dir que si lo Sr. Bayer se proposá escriurer una obra ahont los propietaris rurals trobessin tot lo referent á la manera de disposar del modo degut las diferents dependencias de la casa rústica y locals per la explotació d' industrias agricolas, aixís en detall com en conjunt, ho ha lograt per complert, com igualment en tot lo referent á obras per millorar ó conservar la propietat, práctica y detalls de la construcció de las diferents parts dels edificis rurals, podent afirmar ab tota seguritat que quant aquest llibre siga degudament conegut, no faltará en cap biblioteca de nostres propietaris rurals.

Secció d' agricultura práctica

¿Quin es lo mellor cultiu dels ceps y dels taronjers; *medis de combatre las maluras que parteixen dits vegetals: y en lo cas que precisi la seva substitució, quinas plantacions convindrian mes en aqueix terme municipal, atenent á la naturalesa y condicions de sos terrenos?*

(Continuació)

Entre altres procediments preconisats, un dels que pot donar bons resultats, es lo ruixar los taronjers ab bassa (mercaderia) desinfectada ab un 2 per 100, en pés, de caparrosa verda (sulfat de ferro) y també barrejada ab aygua de tabach, feta ab la infusió de puntas de cigarro, que es igualment un bon insecticida, molt recomenat en l' extranjer y practicat en nostre pays, ahont molts horticultors l' emplean á satisfacció, fins per las plantas mes delicadas.

L' *insecticida-Carbó*, de que hem parlat avans, se dissolt en la proporció de tres litres de pasta per nou d' aygua casi bullenta, operació que 's fa al fons d' una portadora ó cubell de cabuda d' uns 70 litres, afegint després l' aygua freda necessaria fins omplir lo receptacle, qual líquit se remena constantment durant la acció de la bomba de pluja que

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º — BARCELONA.

serveix pera ruixar los taronjers ó altres arbres. Aplicat aquest medi tres vegadas al any; en primavera, per Juliol y en Novembre, fentho degudament y aclarint previament las brancas interiors pera que tot se ruixi, asseguran diferents culliters que han obtingut resultats molt satisfactoris, conservant la vida d' arbres verdaderament malalts que estavan pròxims á pèrdrela.

VII.

¿Precisa la substitució dels taronjers?

Parlant en absolut, hem de creure que no es precisa la substitució immediata dels taronjers per altra mena de plantas, mentres aquestos donguin fruyt regular. Hem de tenir en compte que la taronja pot estar molt temps al arbre sense que se passi; cosa que no succeeix ab gayres fruytas, lo qual pot fer que si no es un temps es l' altre tinga mes ó menos acceptació en los mercats. Ademés, pot guardarse de molt distintas maneras fora de la planta. Se conserva en caixons posada en cendra, á capas ó sostres que no 's toquin; en serraduras de suro; en grutas que tinguin la temperatura constant y fresca, tapant lo capoll ab una gota de cera pera evitar la evaporació del aygua de vegetació y que no se tornin mústegas y arrugadas, y de moltas altres maneras, pera menjarla fora de temps, que es quan val mes diners. Es precis no olvidar que del taronjer dols se pot també aprofitar la flor y fins las fullas pera la perfumeria y també pera la elaboració d' ayguanaf, de mellor ó pitjor classe ó qualitat.

Bé es veritat que en tota aqueixa Costa de Llevant està passant aquest arbre per una crisi tremenda, pero també es trist que tinga de desapareixer, després de tants anys d' existencia, y de tant cost, per causa de no prodigárseli 'ls cuydados deguts á son estat malaltís: moltas vegadas per falta d' adobs ó per excessiva producció, que en anys extraordinaris deviam aclarir. Jo sé d' hortas comarcanas, que podria citar aquí, no molt lluny d' Arenys, (6) en las quals se tractan dits arbres pera defensarse de las maluras y demés, lograntse bastant bons resultats, per no dir eccelents.

(6) La de mon germá Joseph, en Sant Pol de mar, per exemple.

VIII.

¿Quinas plantacions convindrian mes en aqueix terme municipal, atenent á la naturalesa y condicions de sos terrenos?

Si las condicions económicas de la localitat fossin las d' alguns anys enrera, quan los Tractats de Comer no havian influhit encara en la marxa dels negocis rurals; tirant per terra totas las soluciones prácticas imaginables, fora mes fácil lo problema agrícola, qual resolució intentarém: però com ditas lleys han vingut á perturbar la marxa normal de nostras produccions naturals, queda reduhit lo cercol dins del que podém moure'ns en lo tocant á las plantacions mes convenientes en aqueix terme municipal y atenent á la naturalesa y condicions de sos terrenos.

En primer lloch, devém quasi bé olvidar lo cultiu del castanyer, cirerer y avellaner pera botada, en los punts ahont podían cultivarse dits arbres, ja que las circunstancias mal anomenadas *económicas* nos privan de fer negoci ab las deugas y círcols del pays, donchs del extranjer invadeix nostre mercat lo botám y las primeras materias pera sa construcció.

No cal pensar tampoch convertir en bosch los terrenos montanyosos, porque igualment no valen res las fustas, llenyas y brollas, sustituhidas aquestas últimas per los carbons minerals extranjers y los quitrans en los forns de coure obra ó rajolerías, ni molt menos los carbons de llenya que la competencia italiana 'ns fica dins de las cuynas á preus fabulosos, per lo relativament baixos, y tenint en compte la dificultat de transports en nostre pays, comparada ab la baratura d' aquestos desde Italia á nostres ports de mar.

Si las carns valguessin alguna cosa mes, repetirém hi ha algunas plantas, com son las figueras (usual y de moro,) las quals se fan y van bé per tot arreu, que 'ns podrían ajudar molt á treure'ns d' apuros en nostra atribulada situació, donchs además de ser sumament útils pera mantenir lo bestiar, aquest nos donaría fems pera adobar las terras, convertintse en guardiola del pagés, pera qui transformaria tot l' herbám del jas en adobs pera 'ls conreus; però com aixó no es aixís, succeheix també que la cria y

recria de bestiar se fan un tant mes difícils al objecte indicat, per resultar poch gananciosas y exposadas á algunas contingencias.

Lo cultiu de las fabas y pésols, ben portat, resultaria bastant beneficiós, si lo pays estigués acostumat á transformar aquestas llegums en farinas de molta finor pera la venda extranjera del producte alimentici resultant, de primera qualitat, empleantlo pera la elaboració de lo que en lo comers se coneix y ven entre nosaltres mateixos ab lo nom de *purés*, fentne preparats especials en paquets pera substituhir las sopas usuals, tal com nos venen de fora casa, pagantlos á preus verdaderament exagerats, relativament al valor agrícola que tenen.

Altre de las plantas que seria d' utilitat en los terrenos montanyosos d' aqueixa Comarca foran los cirerers de bona mena, qual fruyt, ben acondicionat, se paga bé al extranjer, ahont s' envia encaixonat á sostres colocats entre retalls de paper ó serraduras de suro; essent també un dels fruyts que pot servir pera fabricar certs renombrats licors y del qual se 'n pot extraure un líquit pera elaborar una especie de producte anomenat *vi de cireras*, y per consegüent alcohol ó esperit. Si avuy valgués diners lo roldó *rus coriaria*, també fora una bona planta.

Los admetllers, empeltats de presseguer, donan bons resultats en los terrenos de secá, per que sent lo peu d' admetller molt rústich y resistent á la seca prolongada, porta perfectament bé l' empelt del presseguer, llevant bon fruyt, en qualitat y en quantitat.

FRANCISCO X. TOBELLA.

(Continuará.)

Destilerías agrícolas.

Ab especial satisfacció, habém llegit en lo *Resúmen de Agricultura* uns interessants articles de igual títul que 'l present; y no es que al venir á ocuparnos de la mateixa manera d' un ram tan important de l' agricultura, cual ho es la *Destilería* montada del modo que ho está á França, Alemania, Austria, Bélgica, Rusia y fins en Turquía, siga lo nostre propósit esmenar la plana de tant competent autor com ho es qui ha escrit los avans mentats articles, sinó que tan

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º — BARCELONA.

solament 'ns anima la satisfacció que tindriam en que algun dia vegesem plantejats, tan útils adelantos que segurament haurán de contribuir en gran manera á aixecar á nostra agricultura del estat de postració en que avuy se troba, po-guent pitjorar molt lo dia en que la filoxera acabi ab nos-tres vinyats.

Molt hi ha que escriure sobre un ram que en lo nostre pays pot encare considerarse ab cert caràcter de novetat, al objecte de que las primeras tentativas no resultin in-fructuosas en cual cás la desconfiansa s' apoderaria dels nostres pagesos, siguent molt difícil esperar nous sacrificis. La falta de práctica per si sola pot ser en lo nostre pays causa d' un mal resultat. Per aixó fora molt convenient que ab lo temps pogués establirse una *Destileria experimental* que podria servir d' escola als pagesos que volguessen de-dicar sos capitals á n' aqueix ram, com las tenen los sindi-cats de propietaris rurals á l' estranger. Hi ha que pendreho bé: no bastaria per lo bon resultat d' aquesta industria que vingués del estranger una instalació inmillorable, que s' es-tablís en la finca de mes bonas condicions, que en fi tot mar-xés á las mil maravillas; es necessari combinar molts re-ssorts que sino se prevenen fan que al cap d' algun temps de funcionar s' haja de sentir aquesta exclamació: «Si ara ha-gués d' establir de nou aquesta industria, de segur que ho faria d' un modo molt diferent». La qüestió de transports, la utilització dels residuos per lo bestiar, l' empleo dels lí-quids que surten de la fàbrica que poden servir per fertili-sar grans estensions de terreno, que si ha de ser ab facilitat y sens gastos fán que no siga indiferent lo punt d' empla-sament de la fàbrica, l' exactitut ab que deuen practicar-se to-tas las operacions, etc., etc., son qüestions que deu co-neixer practicament lo propietari que vulga establir una destileria agrícola.

La necessitat de l' establiment d' una *Destileria modelo* se compendrà encara mes sabent que á l' estranger los te-nen tots los sindicats de propietaris rurals, ab objecte de fer esperiencias sobre nous procediments y cultius, per cual medi lo propietari rural sempre va segur en sas empresas, servint además de medi d' ensenyansa per sos fills, que per lo tant trauchen mes partit que los nostres, que los envían á las universitats ó que si segueixen una carrera técnica es sempre per viurer d' algun empleo y pocas vegadas per de-dicar sos capitals á alguna industria.

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º — BARCELONA.

No cal dir que á l' estranger los governs protegeixen especialment á aquestos establiments y com solament los hi donan alguna subvenció, resultan sempre mes baratos que los que sostenen en lo nostre país, ahont tot se vol centralisar, succehint que després dels molts gastos que ocasionan, sos resultats no corresponen als que requereix la nostra agricultura.

JOSEPH BAYER Y BOSCH.

Mollerusa 2 de Desembre de 1890.

Secció de varietats

Cansó de Nadal.

In Bethlehem Judæ.

Un nin ha nascut
més ros que fil d' or,
més ros y més bell
més bell y més ros.
Es estable humil
sa cambra y bressol,
sent amo del cel
y lo rey del mon.

*Fes, si, la non-neta,
fes, si, la non-non.*

Alli l' han adorat
tres Reys y pastors,
deixantli penyora
deixantli llurs cors.
—¡Que freda es l' estable!
¡Que amable l' Espós!
¡Que bella la Verge
al ferli l' amor!

*Fes, si, la non-neta,
fes, si, la non-non.*

Los àngels hi cantan,
també 'l rossinyol;
del niu xarroteijan
sos llavis en flor.
—¡Que felis sou mare!
¡Que ditxosa sou
covantlo en la falda
cantantli cançons.

*Fes, si, la non-neta,
fes, si, la non-non.*

De tant que l' estima
de pérdré te por;
te por que s' esfulli
tan tendre capoll.
Sempre son espinas
son tristos records
lo fel escampat
en mitj d' ilusions.

*Fes, si, la non-neta,
fes, si, la non-non.*

Avuy ha nascut:
adoremlo tots;
tan petit, tan bell,
tan bell infantó.
Omplimli las galdas
ab petons d' amor,
bressolemlo suau
perque dormi dols.

*Fes, si, la non-neta,
fes, si, la non-non.*

Bruch, 1890.

EMILI PASCUAL.

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º — BARCELONA.

Secció de noticias agrícolas.

Un consóci menos.—Ab la mort de D. Joaquim de Ferrater, lo «Foment de la Agricultura de Badalona» ha perdut altre dels sócis honoraris. Fa pochs dias lamentárem la de D. Evaristo Arnús, president honorari del Foment y avuy la del nostre company Ferrater, á quí, la espressada Societat habia donat semblant distinció per los travalls realisats en favor de la agricultura badalonina y en especial al Foment.

Al donar compte de semblant pérdua á nostres lectors, ho sentim no sols per lo buyt que deixa á Badalona, com á propietari rural, si que també per la vacant que ocasiona no tan fácil de reemplassar com fora de desítjar.

Un diputat rural.—Tenim verdadera satisfacció de poder anunciar á nostres lectors, que D. March Mir, hisendat á Sant Sadurni de Noya, ha sigut elegit pera 'l cárrech de Diputat Provincial del districte á que perteneix. Encara que no fos sino per la circumstancia de tenir arrels fondas en la comarca del Panadés, es digne d' aplauso la conducta observada per los voltants d' aquellas regións de Vilafranca é Igualada; però com, á demés, reuneix altres aptituts que 'l fan mereixedor d' ocupar lo lloch pera 'l que ha sigut designat, es per aixó perque 's mereix en nostre concepte, la enhorabona, que li enviém ab la verdadera encaixada del amich antich. Aquesta última circumstancia 'ns veda dir res mes en apoyo de las qüalitats que l' adornan pera ser Diputat.

¡Gracias á Deu que alguna vegada s' ha encertat! ¡Tant de bó tinga imitadors la conducta observada envers lo Sr. Mir!

Los que no 'n volen ser, son los millors pera desempenyarho.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, CARRER DE LAS MOLAS, NÚM. 31

Primpcesa, n.º 11, pis 1.º —BARCELONA.
